

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра міжнародних відносин

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Директор навчально-наукового
інституту

«Каразінський інститут
міжнародних відносин та
туристичного бізнесу»

Микола МІСТАРЕВСЬКИЙ

серпня 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЛІДЕРСТВО ТА МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти _____ перший (бакалаврський) _____

галузі знань С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»,
(шифр і назва)

спеціальності СЗ «Міжнародні відносини»
(шифр і назва)

освітня програма «Міжнародні відносини»
(шифр і назва)

спеціалізація _____
(шифр і назва)

вид дисципліни _____ за вибором _____

ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

“27” серпня 2026 року, протокол № 1

РОЗРОБНИЦЯ ПРОГРАМИ: Панасенко Ганна Сергіївна, кандидат політичних наук, доцентка, доцентка ЗВО

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних відносин
Протокол від “26” серпня 2026 року № 1

Завідувачка кафедри міжнародних відносин

Наталія ВІННИКОВА
(підпис)

Програму погоджено з гаранткою освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини»

Гарантка освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини»

Ганна ПАНАСЕНКО
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Протокол від «27» серпня 2026 року, № 1

Голова науково-методичної комісії ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Ганна ПАНАСЕНКО
(підпис)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Лідерство та міжнародні відносини» складена відповідно до освітньо-професійної програми:

«Міжнародні відносини»,

підготовки бакалавра,

за спеціальністю 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії».

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Лідерство та міжнародні відносини» є формування у студентів системи теоретичних знань, стратегічного мислення та практичних навичок лідерства, необхідних для аналізу, прийняття рішень та ефективного управління процесами у сфері міжнародних відносин, дипломатичної діяльності та глобального врядування

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни:

- знати та розуміти феномен лідерства в міжнародних відносинах, теоретичні концепції лідерства, особливості прийняття зовнішньополітичних рішень на глобальному, регіональному та національному рівнях;
- знати та аналізувати стилі політичного та дипломатичного лідерства, механізми впливу провідних державних і світових лідерів на трансформацію системи міжнародної безпеки та врегулювання міжнародних конфліктів;
- навчитись ефективно застосовувати лідерський потенціал у багатосторонній дипломатії, враховувати крос-культурні, психологічні та ментальні особливості учасників міжнародних переговорів, критично оцінювати інформаційні ризики та розробляти превентивні комунікаційні й управлінські стратегії у кризових ситуаціях;
- демонструвати навички стратегічного лідерства, командного менеджменту, публічного переконування, самостійного ухвалення відповідальних рішень в умовах геополітичної невизначеності та стресу

1.3. Кількість кредитів – 4.

1.4. Загальна кількість годин – 120.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
За вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
3-й	-
Семестр	
6-й	-
Лекції	
32 год.	-

Семінарські заняття	
32 год.	-
Лабораторні заняття	
-	-
Самостійна робота	
56 год.	-
Індивідуальні завдання	
-	-

** у разі формування малочисельних груп обсяг аудиторного навчального навантаження, відведеного на вивчення навчальної дисципліни, зменшується відповідно до Положення про планування й звітування науково-педагогічних працівників Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.*

1.6. Перелік компетентностей, що формує дана дисципліна

Формування наступних загальних компетентностей:

- Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- Здатність працювати в міжнародному контексті.
- Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
- Здатність формувати та демонструвати лідерські якості.

Формування наступних спеціальних (фахових) компетентностей:

- Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.
- Здатність застосовувати знання характеристик розвитку країн та регіонів, особливостей та закономірностей глобальних процесів та місця в них окремих держав для розв'язання складних спеціалізованих задач і проблем.
- Здатність оцінити міжнародне середовище держави, визначити цілі та завдання її зовнішньої або внутрішньої політики та пропонувати відповідні ефективні інструменти їх реалізації.

1.7. Перелік результатів навчання, що формує дана дисципліна

- Знати природу міжнародного співробітництва, характер взаємодії між міжнародним акторами, співвідношення державних, недержавних акторів у світовій політиці.
- Досліджувати проблеми міжнародних відносин, регіонального розвитку, зовнішньої політики, міжнародних комунікацій, із використанням сучасних політичних, економічних і правових теорій та концепцій, наукових методів та міждисциплінарних підходів, презентувати результати досліджень, надавати відповідні рекомендації.
- Демонструвати навички лідерства, самостійно приймати рішення, відповідати за командну роботу.
- Застосовувати навички продуктивного спілкування.
- Встановлювати зв'язки з експертами різних галузей.
- Аргументовано відстоювати свої погляди у розв'язанні професійних завдань.
- Професійно виконувати завдання в невизначених та екстремальних ситуаціях.
- Знати та розуміти природу та динаміку міжнародної безпеки, розуміти особливості її забезпечення на глобальному, регіональному та національному рівні, знати природу та підходи до вирішення міжнародних та інтернаціоналізованих конфліктів.

Обов'язковою складовою частиною навчального процесу є самостійне опрацювання відповідної наукової та спеціальної літератури. Передбачено самостійну роботу з підручниками, посібниками, словниками, навчальною та довідковою літературою.

1.8. Пререквізити: «Вступ до фаху», «Конфліктологія та теорія переговорів у міжнародній практиці», «Критичне мислення»

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1. Феномен лідерства в міжнародних відносинах

Предмет, об'єкт і завдання дисципліни. Еволюція теорій лідерства у світовій політиці (від класичного реалізму до конструктивізму). Поняття політичного, дипломатичного та світового лідерства. Рівні реалізації лідерства: індивідуальний, інституційний та системний

Тема 2. Класифікація та типологія лідерства у світовій політиці

Типологія лідерів за стилями прийняття рішень (формальне/неформальне, трансформаційне, транзакційне, харизматичне, авторитарне, демократичне). Моделі поведінки світових лідерів у зовнішньополітичній сфері. Психобіографічний підхід до аналізу міжнародних діячів

Тема 3. Лідерство держав у системі міжнародних відносин

Концепції гегемонії, лідерства та провідних держав. Однополярність, біполярність і багатополярність через призму державної спроможності. «М'яка», «жорстка» та «розумна» сила як інструменти міжнародного лідерства

Тема 4. Особистість лідера у прийнятті зовнішньополітичних рішень

Психологічний профіль політичного лідера. Когнітивні карти, операційні коди та система переконань очільників держав і дипломатів. Вплив особистісних рис, досвіду та психологічних упереджень на ухвалення стратегічних рішень під час криз

Тема 5. Кризове лідерство в міжнародних відносинах

Специфіка ухвалення рішень в умовах високого ступеня невизначеності, тиску часу та ризиків. Алгоритми дій лідера під час геополітичних та військово-політичних криз. Мобілізація ресурсів, управління ризиками та подолання паніки

Тема 6. Дипломатичне лідерство та ведення міжнародних переговорів

Лідерство в багатосторонній та двосторонній дипломатії. Стилі ведення переговорів міжнародними лідерами. Формування коаліцій, переконування партнерів та подолання глухих кутів у переговорах. Роль особистості дипломата в реалізації національних інтересів

Тема 7. Етичні виміри та відповідальність міжнародного лідерства

Морально-етичні імперативи в світовій політиці. Етика сили та етика відповідальності (М. Вебер). Дотримання норм міжнародного права, прав людини та гуманітарних стандартів як критерій легітимності міжнародного лідера. Запобігання зловживанню владою

Тема 8. Крос-культурне лідерство у глобалізованому світі

Вплив національно-культурної специфіки та традицій на стилі лідерства. Поняття глобального лідера та крос-культурної компетентності. Подолання соціокультурних бар'єрів, стереотипів та конфліктів цінностей у міжнародній командній роботі

Тема 9. Емоційний інтелект та стресостійкість міжнародного лідера

Структура емоційного інтелекту у діяльності дипломата та політика. Саморегуляція, емпатія, стресостійкість та психологічна стійкість під час міжнародних протистоянь. Управління емоційним кліматом у дипломатичних делегаціях та органах зовнішніх зносин

Тема 10. Жіноче лідерство у світовій політиці та дипломатії

Гендерний вимір міжнародного лідерства. Історія та сучасний стан представництва жінок у дипломатії, міжнародних організаціях та державному управлінні. Порядок денний «Жінки, мир, безпека» (Резолюція РБ ООН 1325) та особливості женеvського/скандинавського стилів жіночого лідерства

Тема 11. Лідерство в міжнародних організаціях та глобальному врядуванні

Специфіка лідерства очільників міжнародних інституцій (ООН, НАТО, ЄС, ОБСЄ, Світовий банк). Роль Генерального секретаря ООН, Президента Єврокомісії та інших міжнародних чиновників у формуванні глобального порядку денного та посередництві

Тема 12. Інформаційне та цифрове лідерство

Лідерство в еру цифрових комунікацій та публічної дипломатії. Використання соціальних мереж (*Twiplomacy*), алгоритмів штучного інтелекту та масмедіа для формування міжнародного іміджу та впливу. Стратегічні комунікації та лідерська протидія дезінформації

Тема 13. Стратегічне мислення та формування візії в міжнародних відносинах

Здатність лідера розробляти довгострокову зовнішньополітичну візію. Методологія стратегічного прогнозування та форсайту в міжнародних відносинах. Формування національної стратегії безпеки та розвиток стратегічних партнерств

Тема 14. Профілактика лідерського вигорання та формування команд у дипломатії

Командна робота як основа ефективного лідерства. Принципи формування, підбору та мотивування дипломатичних і аналітичних команд. Запобігання професійному та емоційному вигоранню лідера та підлеглих у високостресовому міжнародному середовищі

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		л	с	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7
Тема 1. Феномен лідерства в міжнародних відносинах	8	2	2			4
Тема 2. Класифікація та типологія лідерства у світовій політиці	8	2	2			4
Тема 3. Лідерство держав у системі міжнародних відносин	8	2	2			4
Тема 4. Особистість лідера у прийнятті зовнішньополітичних рішень	12	4	4			4
Тема 5. Кризове лідерство в міжнародних відносинах	8	2	2			4
Тема 6. Дипломатичне лідерство та ведення міжнародних переговорів	8	2	2			4
Тема 7. Етичні виміри та відповідальність міжнародного лідерства	8	2	2			4
Тема 8. Крос-культурне лідерство у глобалізованому світі	8	2	2			4
Тема 9. Емоційний інтелект та стресостійкість міжнародного лідера	12	4	4			4
Тема 10. Жіноче лідерство у світовій політиці та дипломатії	8	2	2			4
Тема 11. Лідерство в міжнародних організаціях та глобальному врядуванні	8	2	2			4
Тема 12. Інформаційне та цифрове лідерство	8	2	2			4
Тема 13. Стратегічне мислення та формування візії в міжнародних відносинах	8	2	2			4
Тема 14. Профілактика лідерського вигорання та формування команд у дипломатії	8	2	2			4
Усього годин	120	32	32			56

4. Теми семінарських занять

№№ з/п	Назва теми	К-сть годин
1.	Тема 1. Феномен лідерства в міжнародних відносинах	2
2.	Тема 2. Класифікація та типологія лідерства у світовій політиці	2
3.	Тема 3. Лідерство держав у системі міжнародних відносин	2
4-5	Тема 4. Особистість лідера у прийнятті зовнішньополітичних рішень	4
6.	Тема 5. Кризове лідерство в міжнародних відносинах	2
7.	Тема 6. Дипломатичне лідерство та ведення міжнародних переговорів	2
8.	Тема 7. Етичні виміри та відповідальність міжнародного лідерства	2
9.	Тема 8. Крос-культурне лідерство у глобалізованому світі	2
10-11	Тема 9. Емоційний інтелект та стресостійкість міжнародного лідера	4
12.	Тема 10. Жіноче лідерство у світовій політиці та дипломатії	2
13.	Тема 11. Лідерство в міжнародних організаціях та глобальному врядуванні	2
14.	Тема 12. Інформаційне та цифрове лідерство	2
15.	Тема 13. Стратегічне мислення та формування візії в міжнародних відносинах	2
16.	Тема 14. Профілактика лідерського вигорання та формування команд у дипломатії	2
	Разом	32

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1.	Тема 1. Феномен лідерства в міжнародних відносинах - дослідити еволюцію теоретичних підходів до вивчення феномену лідерства в теорії міжнародних відносин; - проаналізувати співвідношення понять «політичне лідерство», «дипломатичне лідерство» та «державне гегемонство»; - охарактеризувати основні функції лідера у формуванні системи міжнародної безпеки; - підготувати виступ або презентацію за темою «Еволюція концепцій лідерства від Макіавеллі до сучасних теорій міжнародних відносин»	4

2.	Тема 2. Класифікація та типологія лідерства у світовій політиці - зробити порівняльний аналіз трансформаційного та транзакційного типів лідерства на конкретних прикладах світових політиків; - вивчити методику психобіографічного дослідження особистості міжнародного діяча; - охарактеризувати особливості харизматичного лідерства у період геополітичних зламів; - підготувати інформаційне повідомлення або есе за темою «Аналіз стилю лідерства сучасного світового діяча (на вибір)»	4
3.	Тема 3. Лідерство держав у системі міжнародних відносин - проаналізувати критерії та індикатори державного лідерства на глобальному та регіональному рівнях; - дослідити співвідношення інструментів «м'якої» та «жорсткої» сили у реалізації державного лідерства; - охарактеризувати концепцію «розумної сили» в зовнішньополітичних стратегіях провідних країн; - підготувати аналітичну доповідь за темою «Трансформація лідерства провідних держав у сучасній багатополярній системі»	4
4.	Тема 4. Особистість лідера у прийнятті зовнішньополітичних рішень - вивчити методику побудови когнітивних карт та операційних кодів лідерів; - проаналізувати вплив психологічних упереджень (наприклад, «групового мислення» на помилки у прийнятті зовнішньополітичних рішень; - опрацювати приклади впливу особистісних взаємин лідерів на хід міжнародних відносин; - підготувати презентацію на тему «Роль когнітивних упереджень у прийнятті помилкових зовнішньополітичних рішень»	4
5.	Тема 5. Кризове лідерство в міжнародних відносинах - опрацювати аналітичні алгоритми та технології прийняття рішень в умовах міжнародної військово-політичної кризи; - проаналізувати кейси ефективного та неефективного кризового лідерства в історії міжнародних відносин; - охарактеризувати заходи забезпечення оперативного управління та мобілізації дипломатичних ресурсів під час кризи; - підготувати есе на тему «Уроки кризового лідерства на прикладі Карибської кризи або сучасних геополітичних конфліктів»	4

6.	Тема 6. Дипломатичне лідерство та ведення міжнародних переговорів - проаналізувати сутність та складові лідерства дипломата під час проведення багатосторонніх самітів і конференцій; - охарактеризувати стратегії формування міждержавних коаліцій та залучення партнерів; - вивчити прийоми подолання криз та глухих кутів у переговорному процесі завдяки лідерським якостям; - підготувати аналітичну доповідь за темою «Лідерський потенціал дипломата як фактор успіху в багатосторонній дипломатії»	4
7.	Тема 7. Етичні виміри та відповідальність міжнародного лідерства - дослідити проблему співвідношення моралі, етики та національних інтересів у політичному лідерстві; - охарактеризувати концепції «етики переконань» та «етики відповідальності» Макса Вебера в контексті дій сучасних лідерів; - проаналізувати міжнародно-правові механізми притягнення політичних лідерів до відповідальності за воєнні злочини та злочини проти людяності; - підготувати презентацію за темою «Етичні дилеми міжнародних лідерів під час прийняття рішень про застосування сили»	4
8.	Тема 8. Крос-культурне лідерство у глобалізованому світі - дослідити вплив національної культури на формування моделей та стилів лідерства (за дослідженими моделями Г. Гофстеде та GLOBE); - зробити порівняльний аналіз західної та східної моделей політичного й бізнес-лідерства; - вивчити інструменти подолання крос-культурних конфліктів у міжнародних організаціях та інститутах; - підготувати інформаційне повідомлення щодо специфіки лідерського етикету та поведінки у вибраному регіоні світу (Азія, Близький Схід, Латинська Америка тощо)	4
9.	Тема 9. Емоційний інтелект та стресостійкість міжнародного лідера - вивчити поняття емоційного інтелекту та його роль у підтримці конструктивного діалогу під час напружених міжнародних зустрічей; - проаналізувати методики збереження психологічної стійкості та управління стресом очільників дипломатичних місій; - охарактеризувати значення емпатії та активного слухання для встановлення довіри між міжнародними партнерами; - підготувати есе за темою «Значення емоційного інтелекту лідера у розрядці міжнародної напруженості»	4

10.	Тема 10. Жіноче лідерство у світовій політиці та дипломатії - проаналізувати бар'єри («скляна стеля») та можливості розширення участі жінок у міжнародному лідерстві; - вивчити ключові положення та практичну реалізацію порядку денного ООН «Жінки, мир, безпека»; - дослідити специфіку та ефективність «феміністичної зовнішньої політики» окремих держав (на прикладі Швеції, Канади тощо); - підготувати аналітичну доповідь за темою «Вплив жіночого лідерства на процес мирного врегулювання та миробудування»	4
11.	Тема 11. Лідерство в міжнародних організаціях та глобальному врядуванні - охарактеризувати специфіку та обмеження повноважень очільників провідних міжнародних організацій (ООН, ЄС, НАТО); - вивчити ролі лідера як «чесного брокера» та глави міжнародного секретаріату; - дослідити кейси прояву особистої ініціативи керівників міжнародних організацій у розв'язанні глобальних проблем; - підготувати презентацію за темою «Особистісний фактор керівників ООН у подоланні глобальних криз»	4
12.	Тема 12. Інформаційне та цифрове лідерство - опрацювати технології побудови особистого бренду та медіа-профілю лідера в цифровому просторі; - вивчити особливості застосування Twitter/X-дипломатії (<i>Twiplomacy</i>) сучасними главами держав та МЗС; - дослідити механізми лідерської протидії інформаційним операціям, фейкам та дезінформації в умовах гібридних загроз; - підготувати есе на тему «Цифровий образ міжнародного лідера: між ефективною комунікацією та репутаційними ризиками»	4
13.	Тема 13. Стратегічне мислення та формування візії в міжнародних відносинах - опанувати методики розробки стратегічної візії для зовнішньополітичного розвитку держави; - проаналізувати використання методу сценаріїв та форсайту в міжнародно-політичному аналізі та лідерстві; - вивчити алгоритми формування та адвокації довгострокових національних безпекових стратегій; - підготувати презентацію на тему «Формування стратегічної візії зовнішньої політики країни в умовах глобальних трансформацій»	4
14.	Тема 14. Профілактика лідерського вигорання та формування	4

	команд у дипломатії - розкрити принципи та критерії формування ефективної дипломатичної/аналітичної команди навколо лідера; - охарактеризувати методи діагностики морально-психологічного клімату в дипломатичному представництві чи відомстві; - вивчити практичні методики запобігання професійному та емоційному вигоранню лідера та членів команди під час зatoryжних криз; - розробити пропозиції щодо оптимізації внутрішньої комунікації та розподілу відповідальності в дипломатичній команді	
	Разом	56

1. Індивідуальні завдання

Не передбачені навчальним планом

7. Методи навчання

Під час вивчення дисципліни «Лідерство та міжнародні відносини» застосовуються наступні методи навчання:

1. Організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:
 - словесні: бесіда, лекція;
 - наочні: ілюстрація, демонстрація;
 - практичні: завдання, навчальні задачі, доповіді тощо.
2. Стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності:
 - формування інтересу до навчання: пізнавальні кейси, навчальні «екскурсії», методи емоційного/ «оціночного» стимулювання тощо;
 - формування почуття обов'язку і відповідальності: методи навчальних заохочень, досягнень, навчальних вимог;
 - організації і здійснення навчальних дій і операцій: перцептивні, словесні, наочні, аудіовізуальні, практичні;
 - логічні: індуктивні, аналогії;
 - гностичні: проблемно-пошуковий, репродуктивний (інструктаж, ілюстрація, пояснення, практичне тренування);
 - самоврядування навчальними діями: самостійна робота.
3. Контролю (самоконтролю, взаємоконтролю), корекції (самокорекції, взаємокорекції) за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності: творчі, проблемно-пошукові.
4. Бінарні, інтегровані (універсальні):
 - навчальна робота під керівництвом викладача (практичні заняття): кейси, самостійні письмові роботи, ситуативні задачі тощо;
 - самостійна робота здобувачів поза контролем викладача - самостійна робота вдома/на семінарських заняттях, котра сприяє виробленню навичок самостійної пізнавальної діяльності.

Приклади методів навчання:

- Мозкова атака (брейнстормінг);
- Дискусія;

- Діалог;
- Кейс-метод;
- Апеляція до висловлювань відомих людей;
- Висловлювання аргументів «за» і «проти»;
- Апеляція до позитивних і негативних емоцій студентів;
- Наведення доказів;
- Аналіз, синтез, порівняння, аналогія, узагальнення, передбачення, міркування;
- Рольові ігри

Синхронні онлайн-заняття за своїм статусом є еквівалентом аудиторних занять, тому дистанційний формат онлайн-занять передбачає повноцінну інтерактивну присутність здобувача вищої освіти. Задля забезпечення належного рівня академічної комунікації, підтримки зорового контакту, ефективної командної роботи та ідентифікації особи під час синхронних відеоконференцій, а також відповідно до норм академічної етики та доброчесності, обов'язковою умовою участі в дискусіях, презентаціях та поточному контролі є робота з увімкненою відеокамерою та налаштованим мікрофоном. Це сприяє створенню відкритого освітнього середовища, верифікації здобувача та забезпеченню якісної зворотної взаємодії. У разі виникнення форс-мажорних обставин (технічні неполадки, проблеми зі зв'язком тощо) здобувач має завчасно або на початку заняття повідомити про це викладача у чаті сесії.

8. Методи контролю

Засвоєння тем розділів (поточний контроль) здійснюється на практичних заняттях відповідно до контрольних цілей. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки студентів до виконання конкретної роботи.

Поточний контроль і оцінювання результатів навчання передбачає виставлення оцінок за всіма формами проведення занять:

- контроль та оцінювання активності роботи студента під час практичних занять;
- контроль та оцінювання якості підготовки та розробки проєктних завдань;
- контроль засвоєння теоретичного та практичного матеріалу;
- контроль та оцінювання вмінь вирішувати ситуаційні та евристичні задачі;
- контроль та оцінювання вмінь проводити дослідження та презентувати їх.

Семестровий підсумковий контроль проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового заліку в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обов'язку навчального матеріалу, визначеному даною програмою дисципліни.

Застосовуються такі методи контролю підготовки студентів:

- усні відповіді на практичних заняттях;
- письмового експрес-контролю;
- тестові завдання;
- виконання творчих завдань;
- розв'язування ситуаційних задач.

Оцінка успішності студента є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння окремих розділів.

Упродовж семестру проводиться поточний контроль.

Усі роботи, виконані та представлені на заняттях в рамках навчальної дисципліни, включаючи доповіді, презентації, кейс-стаді та інші проєктні завдання, повинні бути **обов'язково завантажені в систему дистанційного навчання Moodle** у зазначені терміни. Це є необхідною умовою для їхнього подальшого оцінювання та обліку.

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль та самостійна робота																Сума	Залік	Разом	
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9	Тема 10	Тема 10	Тема 12	Тема 13	Тема 14	Аналіз конфліктних особистостей	Есе	Симуляційна гра			
2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	7	5	20	60	40	100

Для допуску до складання підсумкового контролю (заліку) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 15 балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю, самостійної роботи, індивідуального завдання. В умовах дії обставин непоборної сили, **як виняток**, студент може бути допущеним з меншою кількістю балів.

Критерії оцінювання навчальних досягнень

При вивченні кожної теми можливий поточний контроль у формі усного/письмового опитування та виступів студентів із заздалегідь визначених питань. За виступ на семінарському занятті студент може отримати від 1 (доповнення, уточнення після відповіді або виступу іншого студента) до 2 (розгорнутий аналіз питання із залученням даних наукових статей, монографій, статистичних даних, схем, тощо) балів.

Підготовка презентації за темою, яка була задана викладачем, за умови, що презентація відповідає вимогам щодо її змісту, обсягу та оформлення може бути оцінене до 2 балів.

Вивчення дисципліни також передбачає ґрунтовний аналіз конфліктних особистостей на прикладі групи – максимум 7 балів.

Програмою передбачено написання есе, що оцінюється 5 балів максимум.

Симуляційна гра (робота в командах) – 20 б.

Отже, загальна максимальна сума балів (поточних) за семестр – 60.

Критерії оцінювання поточного контролю:

Увага! Будь-який вид роботи виконаний з порушенням академічної доброчесності – 0 б.

Тематичні бали (2 б. максимум)

Усна відповідь на семінарському занятті (до 2 балів):

1 бал: Доповнення або уточнення відповіді іншого студента. Інформація релевантна, але не є самостійним аналізом.

2 бали: Вичерпний розгорнутий аналіз питання. Відповідь структурована, містить залучення даних з наукових статей, монографій, статистичні дані, схеми тощо.

Підготовка презентації за темою (до 2 балів):

1 бал: Презентація виконана на належному рівні, відповідає вимогам, але не містить елементів оригінального аналізу або глибоких висновків.

2 бали: Презентація повністю відповідає вимогам щодо змісту, обсягу та оформлення. Вона містить ґрунтовний аналіз, візуалізацію даних та власні висновки.

Аналіз конфліктних особистостей на прикладі групи (максимум 7 балів)

1 бали – чітко визначено та охарактеризовано конфліктну особистість, наведено конкретний приклад із групи, визначено основні причини та передумови конфліктної поведінки.

2 бали – ґрунтовно проаналізовано особливості поведінки конфліктної особистості, її мотиви, емоційні реакції, типові моделі взаємодії з іншими членами групи.

1 бали – визначено вплив конфліктної поведінки на психологічний клімат, міжособистісні відносини та функціонування групи; наведено аргументовані приклади.

2 бали – запропоновано та обґрунтовано ефективні способи запобігання, врегулювання або конструктивного розв’язання конфліктів за участю визначеної особистості.

1 бали – робота має логічну структуру, містить самостійні висновки, демонструє застосування теоретичних положень дисципліни до практичної ситуації та належний рівень аргументації.

Разом – 7 балів

Есе (максимум 5 балів):

1–2 бали: Есе не відповідає заявленій темі. Структура відсутня, виклад думок хаотичний, використана недоречна лексика.

3–4 бали: Есе відповідає темі, має логічну структуру. Студент висловлює власну думку, але аргументація є недостатньою або бракує глибокого аналізу.

5 балів: Есе є оригінальним за ідеєю, має чітку логічну структуру. Аргументація є переконливою та підкріплена фактами. Демонструється вміння аналізувати та критично мислити.

Симуляційна гра (максимальна оцінка — 20 балів)

Симуляційна гра є формою практично-орієнтованого поточного контролю з дисципліни «Лідерство та міжнародні відносини».

Мета симуляційної гри – відпрацювання здобувачами вищої освіти практичних навичок прийняття стратегічних рішень, ведення багатосторонніх дипломатичних переговорів, кризового менеджменту та реалізації лідерського потенціалу в умовах, що моделюють реальні міжнародні процеси.

Критерії оцінювання симуляційної гри

Загальна оцінка за симуляційну гру розраховується як сума балів за 4 ключовими критеріями (максимум – 5 балів за кожен критерій):

Критерій 1. Аналітична підготовка та стратегічний аналіз (0 – 5 балів)

4,5–5,0 балів: глибокий аналіз геополітичної ситуації; чітке формулювання національних/інституційних інтересів сторони; системне використання фахового категоріального апарату з теорії лідерства та міжнародних відносин; наявність продуманої переговорної стратегії.

3,5–4,4 балів: якісна аналітична опрацьованість позиції, проте присутні поодинокі прогалини в обґрунтуванні довгострокових цілей або поверхове залучення теоретичного матеріалу.

2,5–3,4 балів: базовий рівень підготовки; позиція сторони задекларована, але аналіз ситуації має поверхневий характер; бракує стратегічного бачення.

0,5–2,4 балів: формальна підготовка; здобувач вищої освіти слабо орієнтується в ситуаційному контексті та вихідних даних гри.

0 балів: відсутність підготовки чи повне нерозуміння предметного поля симуляції

Критерій 2. Виконання ролі та лідерські якості (0 – 5 балів)

4,5–5,0 балів: повне занурення в обрану чи призначену роль; прояв ініціативи, впевненості та емоційного інтелекту; здатність ухвалювати рішення в умовах часового тиску та інформаційної невизначеності; дотримання нормативів дипломатичного етикету.

3,5–4,4 балів: впевнене витримування ролі, проте в критичні моменти гри спостерігається втрата ініціативи або незначні вагання під час прийняття рішень.

2,5–3,4 балів: часткове дотримання рольової моделі; здобувач проявляє пасивну позицію, виступає скоріше спостерігачем, ніж активним лідером.

0,5–2,4 балів: поведінка суперечить обраній ролі, специфіці статусу представника чи загальним нормам дипломатичної комунікації.

0 балів: відмова від виконання ролі або систематичне порушення правил гри.

Критерій 3. Дипломатична комунікація та ведення переговорів (0 – 5 балів).

4,5–5,0 балів: висока переконливість аргументації; гнучкість переговорної тактики; володіння техніками переконання та медіації; вміння формувати коаліції, шукати компроміси та ефективно реагувати на деструктивні дії опонентів.

3,5–4,4 балів: грамотна комунікація та аргументована позиція, проте спостерігається обмеженість варіативності підходів або складності в адаптації до швидких змін позицій інших учасників.

2,5–3,4 балів: слабкий рівень комунікативної взаємодії; домінування монологічного мовлення або жорстка деструктивна позиція без спроб знайти спільні точки дотику.

0,5–2,4 балів: неконструктивна комунікація, порушення регламенту виступів, перехід на особистості замість аргументації.

0 балів: повна відсутність комунікації та взаємодії з іншими учасниками

Критерій 4. Підготовка підсумкових документів та рефлексія (дебрифінг)

(0 – 5 балів)

4,5–5,0 балів: вагомий особистий внесок у розробку та узгодження підсумкових документів (резольцій, декларацій, комюніке, угод); глибокий самоаналіз власних помилок і лідерських рішень під час підсумкового обговорення (дебрифінгу).

3,5–4,4 балів: активна участь у формулюванні підсумкових рішень; якісна рефлексія щодо перебігу гри з незначними прогалинами у самоаналізі.

2,5–3,4 балів: формальне приєднання до підсумкових документів без вагомego особистого внеску в їх редагування; поверхневий самоаналіз дій.

0,5–2,4 балів: неучасть у створенні документів та спрощений аналіз результатів під час підсумкового обговорення.

0 балів: відсутність підсумкових результатів роботи та відмова від участі в дебрифінгу

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення заліку. Загальна кількість балів за успішне виконання залікових завдань – 40. Час виконання – до 80 хвилин.

Вміст залікового білета й оцінювання відповідей на заліку:

Теоретичне питання 1 – 10 балів

Теоретичне питання 2 – 10 балів

Тестові завдання – 20 балів (10*2 б. = 20 балів).

Критерії оцінювання підсумкового контролю:

Теоретичне питання білету:

8–10 балів – здобувач вищої освіти в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, грамотно, вільно та аргументовано його викладає, наводить чіткі визначення основних понятійних категорій, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого питання; правильно інтерпретує теоретичні концепції лідерства, демонструє глибоке розуміння механізмів прийняття зовнішньополітичних рішень, стилів дипломатичного та політичного лідерства у геополітичних процесах; вільно оперує прикладами з міжнародної практики та виявляє ґрунтовне знання основної і додаткової літератури з дисципліни.

6–7 балів – здобувач вищої освіти в достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та грамотно його викладає, але подекуди недостатньо аргументовано;

повністю розкриває зміст поставленого питання, проте спирається лише на обов'язкову літературу; демонструє загальне розуміння суті дисципліни, феномену лідерства та його значення в системі міжнародних відносин і сучасного глобального врядування.

4–5 балів – здобувач вищої освіти загалом володіє навчальним матеріалом, але не демонструє цілісності засвоєних знань; відповідь має неузгоджений характер, присутні плутанина чи невідповідності у використанні понятійно-категоріального апарату дисципліни; відсутнє чітке розуміння специфіки лідерського потенціалу, факторів впливу особистості лідера на зовнішньополітичні рішення та кризове управління у сфері міжнародних відносин.

1–3 бали – здобувач вищої освіти володіє матеріалом фрагментарно та поверхнево, неналежаю розкриває зміст поставленого питання; демонструє непослідовне чи помилкове трактування основних теорій та типологій лідерства; плутається в поняттях, не володіє фаховою термінологією, не знає провідних наукових концепцій та ключових постатей у геополітиці й дипломатії, демонструє низький рівень грамотності.

УВАГА! У разі використання заборонених джерел на заліку студент, на вимогу викладача, залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

Зарахування неформальної освіти та додаткових активностей

1. Зарахування сертифікованих курсів

Здобувачі вищої освіти можуть отримати додаткові бали за успішне проходження дистанційних курсів або тренінгів на провідних освітніх платформах (Coursera, Prometheus тощо), які тематично пов'язані зі змістом дисципліни.

Умови зарахування:

- Студент має надати викладачу офіційний документ (сертифікат або свідоцтво), що підтверджує успішне завершення курсу.
- Курс має бути погоджений з викладачем. Рекомендується обговорити вибір курсу заздалегідь.
- За успішне проходження одного курсу може бути зараховано до 5 балів додаткової поточної успішності.

2. Зарахування активної участі в наукових заходах

Додаткові бали можуть бути нараховані за активну участь у наукових конференціях, семінарах, публікацію тез досліджень.

Умови зарахування:

- Студент має надати офіційне звернення до викладача.
- До звернення необхідно додати підтверджуючі документи (сертифікати учасника конференції, копії наукових публікацій, витяги з протоколів тощо).

Кількість балів:

- Участь з доповіддю на науково-практичній конференції: до 5 балів.
- Публікація тез конференції: до 5 балів.

Кожне звернення розглядається індивідуально. Рішення про зарахування додаткових балів приймається згідно з нормативно-правовими документами, що діють у Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна.

Незалежно від кількості додаткових активностей, максимальна кількість балів поточної успішності **не може перевищувати 60 балів**.

Політика використання технологій штучного інтелекту

Під час вивчення навчальної дисципліни використання технологій штучного інтелекту (ШІ) здійснюється відповідно до Політики використання технологій штучного інтелекту Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

У межах дисципліни використання технологій штучного інтелекту не допускається. У тому числі під час виконання контрольних заходів, спрямованих на перевірку індивідуальних знань і сформованості компетентностей здобувача освіти. Фінальний текст роботи, висновки,

аналіз, інтерпретація результатів та прийняті рішення повинні бути самостійно підготовлені здобувачем освіти.

Недеклароване використання технологій штучного інтелекту або подання згенерованого ШІ матеріалу як власного результату навчальної діяльності розглядається як порушення принципів академічної доброчесності відповідно до внутрішніх нормативних документів Університету.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	зараховано
70 – 89	
50 – 69	
0 – 49	не зараховано

10. Рекомендоване методичне забезпечення та література

Основна література

1. Гапоненко В. А., Бульбенюк С. С., Довганик Н. М. та ін. Політичне лідерство : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2021. 324 с. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/341ffef6-c4c0-4c5b-b83e-197abac62b16/content>
2. Десятов Т. Лідерство як принцип управління. Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія: "Педагогічні науки". 2022. № 4. С. 11– 18. <https://doi.org/10.31651/2524-2660-2022-4-11-18>
3. Карпчук Н. Вплив російсько-української війни на потенційне глобальне лідерство ЄС. Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії. 2025. № 1 (21). С. 164–180.
4. Кіссінджер Г. Лідерство. Шість стратегів світової політики. Київ : Наш Формат, 2025. 528 с.
5. Кіссінджер Г. Світовий порядок. Роздуми про характер націй в історичному контексті (оновл. вид.). Київ : Наш Формат, 2025. 400 с.
6. Ковальов А. В. Військово-політична комунікація в контексті глобального стратегічного лідерства: засоби та підходи до осмислення. Науковий журнал «Політикус». 2025. Випуск № 3. С. 59-63.
7. Лупіс А. А. Аналіз лідерства в міжнародних відносинах: психодинамічна перспектива. Український психоаналітичний журнал. 2024. Том 2. № 1. С. 108–117.
8. Максвелл Дж. Розвину в собі лідера 2.0. 2-ге вид. Київ : Брайт Букс, 2024. 224 с.
9. Мальський Є. М., Мацяк М. М. Теоретичні основи міжнародних відносин : підручник. 4-те вид. Київ : Знання, 2012. 439 с.
10. Підлущкий О. Лідери, які змінили світ. Харків : Фоліо, 2020. 448 с.
11. Allison G., Zelikow P. Essence of Decision: Explaining the Cuban Missile Crisis. 2nd ed. Longman, 1999. 416 p.
12. Burns J. M. Leadership. New York : Harper & Row, 1978. 530 p.
13. Byman D. L., Pollack K. M. Let Us Now Praise Great Men: Individuals and Statecraft. *International Security*. 2001. Vol. 25, No. 4. P. 107–146.
14. Drezner D. W. The Ideas Industry: How Pessimists, Partisans, and Plutocrats are Transforming the Marketplace of Ideas. Oxford : Oxford University Press, 2017. 360 p.
15. Nye J. S. Jr. Do Morals Matter? Presidents and Foreign Policy from FDR to Trump. Oxford : Oxford University Press, 2020. 272 p.

Допоміжна література

1. Безрук О. О., Панасенко Г. С. Проблеми врегулювання конфліктів низької інтенсивності: фактор переговорів. *Education, Law, Business Cartero Publishing House*. Madrid, Spain · 2019. С. 183–188.
2. Булінін В. Історія розвитку ідей лідерства в соціокультурному просторі США. Актуальні питання гуманітарних наук. 2024. Вип. 75. Том 1. С. 246–251.
3. Величко К. Економічне лідерство США в системі сучасних міжнародних економічних відносин. *Економіка та суспільство*. 2023. № 56. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-41>
4. Воррен А. Коен. Така ж держава, як усі інші. Стисла історія міжнародних відносин США. Видавництво Ніка-Центр. 2023. 296 с.
5. Гайдаєнко П. Л. Вплив харизматичного лідерства на формування національної ідентичності Туреччини: історична ретроспектива. *Науковий журнал «Політикус»*. 2023. Випуск 3. С. 92-96.
6. Герасіна Л. М., Требін М. П., Сахань О. М., Воднік В. Д., Конфліктологія. Загальна та юридична. Х. :Право. 2021. 224 с.
7. Деверьє Брет. Чому США є винятковою та величною державою? Пояснює історик. 2022. <https://texty.org.ua/articles/107496/chomu-ssha-ye-vynyatkovoyu-i-velychnoyuderzhavoyu-poyasnyuye-istoryk/>
8. Елісон Г., Блеквілл Р., Вайн Е. Лі Куан Ю. Роздуми великого лідера про майбутнє Китаю, США та світу. Видавництво КМК-БУКС, 2023. 224 с.
9. Івасечко О., Турчин Я., Цебенко О. Загрози, сценарії та перспективи реалізації глобального лідерства ЄС щодо кліматичних змін в умовах сучасних викликів. *Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії*. 2024. Випуск 55. С. 307–316.
10. Лідерство у міжнародних відносинах: теоретико-концептуальний вимір. *Політикус : наук. журнал*. 2021. № 6. С. 101–106.
11. Марке Девід. Мова лідерства. Як побудувати дієву комунікацію в команді. Київ: Наш Формат, 2025. 336 с.
12. Марова С. Ф. Особливості використання інструментів лідерства у воєнні та мирні часи. *Центрально-український вісник права та публічного управління*. 2024. Випуск / Issue 2 (6). С. 50–58.
13. Скотт Келлер, Керолін Дьюар, Вікрам Малготра. Досконалість керівника. Шість способів мислення, які відрізняють найкращих лідерів від решти. Харків : Фоліо, 2024. 352 с.
14. Халецька А. А. Відповідальне та глобальне лідерство для сталого розвитку. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2023. № 1 (36). С. 89–93.
15. Черкасов С. С., Омельченко А. В. Концептуалізація суб'єктності глобального лідерства у сучасній теорії міжнародних відносин. *Філософія та політологія в контексті сучасної культури*. 2024. № 16(1). С. 210-217. <https://doi.org/10.15421/352437>

16. ПОСИЛАННЯ НА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ, ВІДЕОЛЕКЦІЇ, ІНШЕ МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Гончаренко К. Тренди лідерства – 2025: людські зв'язки – каталізатор майбутнього успіху. URL: <https://budni.robota.ua/hr/trendi-liderstva-2025-lyudski-zv-yazki-katalizatormaybutnogo-uspihu>
2. Міжнародна громадська організація «Міжнародний Центр Розвитку і Лідерства». <https://ildc.org.ua/> Українська академія лідерства. URL: <https://ual.ua/>
3. Чому США є винятковою та величною державою? URL: <https://texty.org.ua/articles/107496/chomu-ssha-ye-vynyatkovoyu-i-velychnoyuderzhavoyupoyasnyuye-istoryk/>
4. Як стати лідером глобального масштабу? Розвиток і особиста трансформація | CEO Club. <https://www.youtube.com/watch?v=jSZ0pLK3urw>

5. Якименко Ю., Юрчишин В. Європа в утвердженні та зміцненні глобального лідерства / Центр Разумкова. 2025. URL: <https://razumkov.org.ua/statti/yevropa-vutverdzhenni-ta-zmitsnenni-globalnogo-liderstva>
6. Chatham House (The Royal Institute of International Affairs) – Official YouTube Channel. URL: <https://www.youtube.com/@ChathamHouse>
7. Council on Foreign Relations (CFR) – World Leaders Forum Series. URL: https://www.youtube.com/@CFR_org
8. Dhar J. How to disagree constructively and find common ground. *TED Conferences*. 2018. URL: https://www.ted.com/talks/julia_dhar_how_to_disagree_constructively_and_find_common_ground
9. DiploFoundation – Digital Diplomacy and Governance Series. URL: <https://www.youtube.com/@DiploFoundation>
10. Munich Security Conference (MSC Official Channel) – Conference Debates & Keynotes. URL: <https://www.youtube.com/@MunSecConf>
11. Nye J. S. Jr. Global power shifts: Soft, Hard and Smart Power. *TED Talks*. 2010. URL: https://www.ted.com/talks/joseph_nye_global_power_shifts
12. Torres R. What it takes to be a great leader. *TED Conferences*. 2013. URL: https://www.ted.com/talks/roselinde_torres_what_it_takes_to_be_a_great_leader
13. United Nations Web TV – Live & Archived Speeches. URL: <https://webtv.un.org/>

12 Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непереборної сили

В умовах дії обставин непереборної сили освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/ розпоряджень ректора/ проректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з заборобою відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість скласти залік дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Лідерство та міжнародні відносини» (<https://moodle.karazin.ua/user/view.php?id=22529&course=18673&showallcourses=1>).